

SKOGSBRUK I SVERIGE 2040 - SKÖTSEL

Detta faktablad är en sammanfattning av rapporten *Skogsbruk i Sverige 2040* som tagits fram av Hushållningssällskapet inom projektet Gradvis. Projektet handlar om hur ett förändrat klimat kan komma att påverka de gröna näringarna, lant- och skogsbruket. Den fullständiga rapporten samt mer information om gradvis hittar du på www.gradvis.se

Vi står inför en förändring i klimatet. För Sveriges del handlar det enligt SMHI om 2-4 grader varmare temperaturemöt slutet av seklet, blötare höstar och vintrar, fler väderextremer både sommar- och vintertid, mildare vintrar samt torrare somrar. I teorin förlängs växtsäsongen med ett par månader och odlingszonerna flyttar norröver. För skogens del innebär det en ökad möjlig tillväxt och användning av nya trädslag. Högre temperaturer påverkar tillgången på näringsämnen genom att vittringstakten ökar samtidigt som en högre marktemperatur ökar trädens upptag av vatten och en större mängd växtnäringsämnen frigörs.

Hur påverkas skogen

Ett mildare klimat kommer att gynna skadegörande insekter som väntas få fler svärmningar på sommaren och högre överlevnad under vintern. Även andra skadegörare som svampar och däggdjur kan tänkas gynnas av ett mildare klimat. Väderextremer kan ställa till det med stormar och värmeböljor och stressa den växande skogen.

För att dra nytta av fördelarna och minimera riskerna krävs en god planering. De val som görs idag ska bära frukt om 30- 100 år. För skogens del finns även ett allmännyttigt mål där skogen ofta beskrivs som en kolsänka som bromsar växthuseffekten. För skogs-

ägare kan växthuseffekten bidra till nya möjligheter samtidigt som man med sitt skogsbrukande kan vara med och bidra till att bromsa klimatförändringarna.

Skogsbruksmetoder

Vi får en ökad tillväxt i skogen med möjlighet att odla fler trädslag. En anpassning av skogsbruksmetoderna kan förbättra möjligheterna och öka de positiva effekterna samt minska riskerna. Naturliga blandskogar är bäst anpassade till klimatförändringar och har även andra fördelar med hänsyn till motståndskraft mot röta, stormskydd, mat för det vilda och bidrar till biologisk mångfald. Blandskogar uppfattas oftast som mer positiva med hänsyn till turism och rekreation. Forskning visar även att blandskogar har förmåga att producera lika mycket som monokulturer. Ur ett klimatperspektiv finns fördelar med både det idag gällande trakthyggesbruket och ett utvecklat kontinuitetsskogsbruk. Att ha kunskap om vilken skötselmetod som lämpar sig var kommer att få stor betydelse i brukandet.

Trädslagsval

I valet av trädslag med hänsyn till framtida klimatförändringar bör inga drastiska förändringar göras. En ökad inblandning av andra trädslag i våra granmonokulturer är ett bra första steg i anpassningen till ett

Klimatprognoserna från SMHI visar att ett förändrat klimat är att vänta framöver. Oavsett hur den fortsatta utvecklingen av koldioxidhalten i atmosfären blir så är forskare i världen eniga om att vi redan är i ett skede där klimatet successivt håller på att förändras till följd av mänsklig påverkan. Ur ett företagsperspektiv är det dock en fördel, och kanske en nödvändighet, att vara medveten om de förändringar i klimat och väder som förutspås, samt att ha kunskap om och kunna planera och hantera de risker och möjligheter det kan innebära.

förändrat klimat. Det är däremot alltid ståndorten och de lokala klimatförhållanden som bör styra valet av huvudträdsdrag.

Skötsel

Varmare klimat kommer innebära mer konkurrens på hyggen. En snabb återbeskogning kommer vara avgörande för att lyckas. Att välja rätt proveniens av plantmaterialet och att skydda plantorna mot skadegörare kommer bli ännu viktigare. Tidpunkt för röjning och gallring kommer i många fall att behöva tidigareläggas och det blir allt viktigare att undvika gallring i gammal skog. Omloppstiden kan i med nya plantmaterial, ett gynnsammare klimat och anpassad skötsel bli kortare. En tidigare avverkning ger ett bättre nuvärde samtidigt som det blir en minskad skaderisk av stormar och skadegörare. Det är också bra att skapa kantzoner/bryn med stormfasta trädsdrag, detta är även positivt ur ett betesskadeperspektiv.

Vatten

Tillgången på vatten är en stor fråga i klimatförändringarnas spår. Stora variationer över landet och över året är att vänta. Risken för skyfall och stora nederbörds mängder under vissa perioder är stor. För skogens del gäller det att bibehålla och underhålla de dikessystem som finns, att frågan om skyddsdikning lyfts på relevanta marker, men även vid planerandet av skog minimera riskerna för urlakning och borttransport av näring.

Vi kommer i högre grad behöva göra åtgärder för att motverka markskador. Det innebär smartare planeringssystem och bättre koordinering, där åtgärder krävs för att förbättra överfarter över blöta partier och skogsbilvägar stärks och diken underhålls.

Möjligheter

Skogsägare kan gynnas av ett mildare klimat med bättre tillväxt som följd. Är man medveten om riskerna med monokulturer och deras sårbarhet och har en långsiktig planering med aktiv skötsel kan avkastningen i framtiden öka. Ett varmare klimat kommer ändra förutsättningarna för vad som går att odla var och ge större möjligheter att påverka hur man vill sköta sin skog. Efterfrågan kan vara svår att förutse, men att kunna erbjuda produkter med flera olika användningsområden som sågtimmer, massaved och energi, bör vara ett säkert kort även på lite sikt. Men även efterfrågan på upplevelser som jakt, turism och rekreation kommer troligtvis att öka med tiden.

Hushållningssällskapet

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Klimatstrategiprojektet Gradvis drivs av Hushållningssällskapet Halland och har finansierats med hjälp av LRF, Länsförsäkringar Halland, EU och Svenska staten genom landsbygdsprogrammet. Detta är ett av flera faktablad som kort sammanfattar projektets resultat. Inom projektet har det publicerats fyra rapporter: Klimatet 2040, Växtodling 2040, Djurhållning 2040 och Grönsaksodling 2040. Denna rapport har delfinansierats med EU:s utvecklingsfond och samproducerats av skogsrådgivare på hushållningssällskap över hela Sverige. Rapporterna finns även sammanfattade som regionalt anpassade råd som kan laddas ner från projektets hemsida www.gradvis.se.